

Національний університет
водного господарства та
природокористування

Міністерство освіти і науки України
Національний університет водного господарства та
природокористування
Кафедра економіки підприємства

06-01-100

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

до виконання практичних завдань з дисципліни

«Основи економіки»

студентами напряму підготовки «Будівництво» (професійного
спрямування «Промислове і цивільне будівництво») денної,
інтегрованої та заочної форми навчання

Рекомендовано до друку
методичною комісією за напрямом
підготовки «Будівництво»
Протокол № 3 від 19.11.2013р.

Рівне – 2013

Національний університет

водного господарства
та природокористування

Методичні вказівки до виконання практичних завдань з дисципліни «**Основи економіки**» студентами напряму підготовки «Будівництво» (професійного спрямування «Промислове і цивільне будівництво») денної, інтегрованої та заочної форми навчання / В.М. Костриченко – Рівне: НУВГП, 2013. - 37 с.

Упорядник: Костриченко В.М., к.е.н., доцент кафедри економіки підприємства

Відповідальний за випуск: Кушнір Н.Б., к.е.н., проф., завідувач кафедри економіки підприємства

Національний університет
водного господарства
та природокористування

© Костриченко В.М.

© НУВГП, 2013

Вступ.....	4
Практичне заняття № 1. Економічна наука.	
Економічна діяльність.....	5
<i>Питання для контролю знань</i>	
<i>Методичні поради для розв'язування задач</i>	
<i>Задачі для розв'язування</i>	
Практичне заняття № 2. Товар і гроші	9
<i>Питання для контролю знань</i>	
<i>Методичні поради для розв'язування задач</i>	
<i>Задачі для розв'язування</i>	
Практичне заняття № 3. Ринок	12
<i>Питання для контролю знань</i>	
<i>Методичні поради для розв'язування задач</i>	
<i>Задачі для розв'язування</i>	
Практичне заняття № 4. Підприємництво	16
<i>Питання для контролю знань</i>	
<i>Методичні поради для розв'язування задач</i>	
<i>Задачі для розв'язування</i>	
Практичне заняття № 5. Капітал	20
<i>Питання для контролю знань</i>	
<i>Методичні поради для розв'язування задач</i>	
<i>Задачі для розв'язування</i>	
Практичне заняття № 6. Суспільне відтворення	22
<i>Питання для контролю знань</i>	
<i>Методичні поради для розв'язування задач</i>	
<i>Задачі для розв'язування</i>	
Задачі для самостійного розв'язування.....	25
Рекомендована література та	
інформаційні ресурси	35
Додаток	37

ВСТУП

Навчальна дисципліна «Основи економіки» має сформувати ряд загальних (універсальних, ключових) компетенцій, які повинен демонструвати бакалавр з будівництва, а саме: системність мислення, здатність до розуміння закономірностей та мотивації людей в процесі виробництва, розподілу, обміну і споживання матеріальних благ та послуг.

Навчальна дисципліна орієнтована на підвищення системності при підготовці фахівців та базується на знаннях, отриманих при вивченні дисциплін циклів природничо-наукової та професійної підготовки.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є процес вивчення закономірностей розвитку суспільного виробництва та обґрунтування вибору господарюючими суб'єктами способів оптимального використання обмежених ресурсів з метою задоволення зростаючих потреб індивідів та суспільства.

Мета навчальної дисципліни «Основи економіки» - формування системи знань, яка дає цілісне уявлення про закони та суттєві зв'язки в реальній економічній діяльності.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Основи економіки» є вивчення загальних основ економічного життя суспільства, закономірностей становлення та розвитку економічної системи і діалектики взаємозв'язку її структурних елементів; з'ясування механізму дії економічних законів і механізму їх використання людьми у господарській діяльності; визначення принципів рис соціально-економічних систем і напрямків їх еволюції; формування вільного володіння категоріальним апаратом, вміння застосовувати отримані теоретичні знання до аналізу конкретних економічних ситуацій; розвиток дослідницьких та творчих навичок у використанні студентами на практиці набутих теоретичних знань; підвищення економічної та загальної культури фахівця з будівництва.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні: **знати** основні положення економічних теорій, на які спирається сучасна економічна наука та господарська практика; суть економічних законів та механізм їх використання в соціально-економічній практиці; **вміти** аналізувати з наукових позицій явища і процеси, які мають місце в Україні і світі; застосовувати теоретичні знання при розв'язуванні задач з основ економіки.

В представленій методичній розробці в розрізі окремих тем наведені питання для контролю знань; методичні поради для розв'язування задач; задачі для розв'язування, а також рекомендовані джерела інформації.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 1

Тема: ЕКОНОМІЧНА НАУКА. ЕКОНОМІЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ

Мета: Засвоїти сутність економіки як об'єкта наукового дослідження; засвоїти категорії і закони економічної науки; з'ясувати методи оцінки інвестиційних проектів з урахуванням ризику; набути практичних навичок розрахунку основних показників, що використовуються при оцінці інвестиційних проектів.

Питання для контролю знань

1. Назвіть загальнонаукові методи, які використовує економічна наука. Як ви розумієте діалектичний метод?
2. Для чого люди мають вивчати економічні закони?
3. Поясніть суть поняття “інвестиції”.
4. Принципи оцінки ефективності реальних інвестицій.
5. Що розуміють під терміном “грошовий потік”?
6. Дайте визначення поняття “чиста теперішня вартість”.
7. Суть поняття “інвестиційний портфель”.
8. Суть поняття “інвестиційне рішення”.
9. Критерій та показники ефективності, які враховуються в процесі обґрунтування інвестиційних рішень.

Література: Базова – 1, 2,3. Допоміжна – 6, 11, 12, 15, 16, 17.

Методичні поради для розв'язування задач

Показники оцінки ефективності реальних інвестиційних проектів, оснований на дисконтних методах розрахунку, передбачають обов'язкове дисконтування інвестиційних затрат і доходів за окремими інтервалами періоду, що розглядається.

До таких показників відносяться:

1. Чиста теперішня вартість - *ЧТВ* (чистий приведений дохід).

Якщо реалізація проекту забезпечує у році t дохід в сумі B_t (грн.) та вимагає витрат в сумі C_t (грн.), то $ЧТВ$ (грн.) дорівнює:

$$ЧТВ = \sum_{t=1}^T \frac{B_t}{(1+i)^t} - \sum_{t=1}^T \frac{C_t}{(1+i)^t},$$

де i – відсоткова ставка (ставка дисконтування), %;

T – тривалість життєвого циклу проекту, роки.

2. Внутрішня норма рентабельності - BHP (ставка доходності):

$$BHP = \sum_{t=1}^n \frac{B_t - C_t}{(1+i)^t} = 0.$$

3. Індекс рентабельності - IP (доходності):

$$IP = \frac{ЧТВ}{ДВІ}$$

де $ЧТВ$ – чиста теперішня вартість проекту, грн.;

$ДВІ$ – дисконтована вартість інвестицій, грн..

4. Дисконтований період окупності - T :

$$T = \frac{ЧТВ}{ДВІ}$$

Період окупності = періоди до повної компенсації вкладень + неповернений залишок на початок наступного періоду, поділений на чистий потік доходів протягом наступного за ним періоду.

Показники оцінки, які базуються на **статичних (бухгалтерських) методах розрахунку**, передбачають використання в розрахунках бухгалтерських даних про інвестиційні затрати і доходи без їх дисконтування у часі.

До таких показників відносяться:

1. Індекс або коефіцієнт ефективності (рентабельності) E_p :

$$E_p = \frac{\Delta\Pi}{K}$$

$$E_p \geq E_n.$$

де $\Delta\Pi$ – приріст прибутку, грн.;

K – капітальні вкладення, грн.;

2.Період окупності:

$$T = \frac{\Delta\Pi}{K}$$

3.Приведені затрати:

$$ПЗ = C_i + E_n \cdot K_i \rightarrow \min,$$

де C_i - поточні затрати;

K_i - капітальні затрати.

Задачі для розв'язування

Задача 1. Розрахувати чисту теперішню вартість (ЧТВ) проекту щодо впровадження ресурсозберігаючих технологій.

Вихідні дані: 1. Додаткові грошові потоки підприємства у випадку зазначеної технології очікуються по місяцях в таких величинах: 1 місяць - 50 тис. грн.; 2 місяць - 70 тис. грн.; 3 місяць - 120 тис. грн.; 4 місяць - 210 тис. грн.; 5 місяць - 220 тис. грн.; 6 місяць - 300 тис. грн. 2. Величина витрат на завершення відповідної розробки, придбання необхідного устаткування та оснащення, а також на їхній монтаж, налагодження і пуск оцінюється в 550 тис. грн. 3. Прибутковість порівнянних за ризиком інвестицій - 36 % річних. Зробити висновок щодо доцільності реалізації такого проекту.

Задача 2. На який термін у бізнес - плані інвестиційного проекту потрібно мати відносно повну визначеність в очікуваних по ньому грошових потоках, щоб бути впевненим у більш високій ефективності вкладення коштів у даний проект у порівнянні з інвестуванням їх в аналогічний за ризиками інвестиційний актив, який здатний протягом найближчих двох років забезпечувати прибутковість на рівні 22 % річних? Інвестиційний проект вимагає стартових інвестицій у розмірі 1000 тис. грн. і обіцяє грошові потоки: у першому році -900 тис. грн.; у другому році - 1200 тис. грн.

Задача 3. Підприємство зважає доцільність реалізації двох інвестиційних проектів А і В. Сподівані потоки чистих доходів (CF_t) в t -й рік (у тис. грн.) наведені у таблиці.

Рік (t)	Проект А (CF _t)		Проект В (CF _t)	
0	-2000	-2000	-2000	-2000
1	1000	-1000	200	-1800
2	800	-200	600	-1200
3	600	400	800	-400
4	200	600	1200	800

Приймаючи до уваги те, що ставка (норма) дисконту (з урахуванням ризиків та інфляції) прийнята на рівні 11% визначити, чисту теперішню вартість та періоди окупності проектів.

Задача 4. Будівельний холдинг оцінює три проекти. Грошові потоки кожного проекту наведені в таблиці. Вартість капіталу холдингу дорівнює 10 %.

Час	Проект А, грн.	Проект В, грн.	Проект С, грн.
0	-10000	-30000	-18000
1	2800	6000	6500
2	3000	10000	6500
3	4000	12000	6500
4	4000	16000	6500

Знайдіть найкращий проект за критерієм індексу прибутковості.

Задача 5. Інвестиційний проект вартістю 40 млн. грн.. генерує щорічні грошові потоки 10 млн. грн.. упродовж 8 років. Ставка дисконтування – 8 %. Якою буде тривалість дисконтованого періоду окупності?

Задача 6. Інвестор обирає один із двох проектів. Очікувані значення грошових потоків за кожним з них задано в таблиці.

Очікувані значення грошових потоків

Роки	Проект А, грн.	Проект В, грн.
1	- 300 000	- 300 000
2	100 000	200 000
3	200 000	200 000
4	200 000	200 000
5	300 000	300 000
6	300 000	400 000

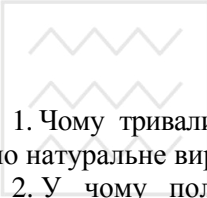

Визначте, який із проектів обрати, якщо норма дисконту з урахуванням ризику та інфляції становить 15 %. Обчисліть показники ефективності обох проектів з урахуванням ризику та інфляції. Зробіть висновки.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 2

Тема: ТОВАР І ГРОШІ

Мета: З'ясувати форми організації суспільного виробництва; засвоїти сутність товару і його властивостей; ознайомитися із сутністю грошей, їх функціями, поняттям інфляції, її причинами та соціально-економічними наслідками; оволодіти навичками розраховувати показники: вартість одного товару, вартість усієї продукції, кількість грошей, необхідних для обігу, суспільно-необхідний робочий час для виробництва одиниці товару.

Питання для контролю знань

1. Чому тривалий час основною формою організації виробництва було натуральне виробництво?
2. У чому полягає сутність товарного виробництва та його історичне значення?
3. У чому полягає сутність загального закону вартості?
4. Назвіть основні ознаки розвиненої форми товарного виробництва.
5. Чи є спільні риси вартості товару і його мінової вартості.
6. У чому полягає сутність грошей?
7. Які існують функції грошей?
8. Чим пояснюється відмова від товарних грошей на користь кредитно-паперових?
9. Якими є наслідки повзучої інфляції для економіки країни?

Література: Базова – 1, 2, 3. Допоміжна – 3, 4, 5, 15, 16, 17, 18.

Методичні поради для розв'язування задач

Вартість товару визначається суспільно-необхідними витратами праці, або кількістю суспільно-необхідного робочого часу, витраченого на створення товару.

Із зростанням продуктивності праці вартість одиниці продукції зменшується, кількість продукції зростає, вартість усієї продукції не змінюється.

Із зростанням інтенсивності праці, вартість одиниці продукції не змінюється, кількість виготовленої продукції зростає, вартість усієї продукції зростає.

$$W = c + N,$$

де W - вартість товару;

c - стара вартість, перенесена з засобів виробництва;

N - нова вартість, створена живою працею.

$$W_i = c \cdot i + N \cdot i,$$

де W_i - вартість з урахуванням зміни інтенсивності праці;

i - інтенсивність праці.

$$W_e = c \cdot e + N,$$

де W_e - вартість з урахуванням зміни продуктивності праці;

e - продуктивність праці.

$$W_{e,i} = c \cdot i \cdot e + N \cdot i,$$

де $W_{e,i}$ - вартість з урахуванням зміни інтенсивності та продуктивності праці;

Для визначення необхідної кількості готівки застосовується формула

$$KG = \frac{CЦ - K + П - ВП}{O},$$

де KG – кількість грошей, необхідних для обігу;

$CЦ$ – сума цін реалізованих за рік товарів;

K – сума цін товарів, платежі по яких виходять за межі даного періоду (продані в кредит);

$П$ – сума платежів, по яких наступив строк оплати;

$ВП$ – сума платежів, що взаємно погашаються, не вимагаючи використання готівки;

O – середня кількість оборотів грошової одиниці за рік (швидкість обороту грошей).

Задача 1. Припустимо, що протягом робочого дня тривалістю 8 годин робітник виготовляє 2 вироби. За умови, що одна година робочого дня дорівнює одній годині суспільно-необхідного часу, визначте, як зміниться вартість усієї продукції, якою буде величина вартості одного виробу, якщо продуктивність праці підвищиться в 2 рази.

Задача 2. Припустимо, що протягом робочого дня тривалістю 8 годин робітник виготовляє два вироби. За умови, що 1 година робочого дня дорівнює одній годині суспільно необхідного часу, визначте, як зміниться вартість всієї продукції і вартість одного виробу, якщо інтенсивність праці зросте у 2 рази.

Задача 3. Двоє гончарів роблять глечики. Перший з них за тиждень витрачає 60 годин праці і виробляє 60 глечиків. Другий – за 60 годин виробляє 30 глечиків. Вартість матеріалів умовно приймаємо за нуль. Скільки буде коштувати 1 глечик в годинах робочого часу на ринку? Які наслідки матиме така торгівля для кожного з гончарів?

Задача 4. Ціна одиниці товару - 100 г золота. Продуктивність праці у виробництві товару зросла у в 2 рази, а в золотодобувній промисловості - в 3 рази. Визначте ціну одиниці товару після цих змін.

Задача 5. Визначте суму цін всіх товарів, якщо для обігу необхідно грошей на суму 2250 млн. грн., сума цін товарів, проданих у кредит - 900 млн. грн., сума платежів по боргових та інших зобов'язаннях - 400 млн. грн., сума платежів, що взаємно погашаються - 2000 млн. грн., середнє число оборотів грошової одиниці - 6.

Задача 6. Сума цін товарів, що підлягають реалізації, становить 300 млн. грн. од.; з них у кредит було продано товарів на суму 60 млн. грн. од.; сума цього річних платежів за борговими зобов'язаннями минулих років становить 70 млн. грн. од.; взаємопогашення платежів становить 20 млн. грн. од.; швидкість обігу грошової одиниці — 5 обертів.

Визначте: а) кількість грошей, які повинні бути в обігу для реалізації всієї товарної маси; б) рівень інфляції, за наявності в обігу грошей на суму 87 млн. гр. од.; в) швидкість обігу грошової одиниці за відсутності інфляції, але наявності в обігу грошей на суму 87 млн. гр. од.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 3

Тема: РИНОК

Мета: З'ясувати форми організації суспільного виробництва; засвоїти сутність товару і його властивостей; ознайомитися із сутністю грошей, їх функціями, поняттям інфляції, її причинами та соціально-економічними наслідками; оволодіти навичками розраховувати ціну товару та коефіцієнт еластичності попиту.

Питання для контролю знань

1. Що являє собою ринкова система?
2. Назвіть функції ринку.
3. Які ви знаєте суб'єкти ринкової економіки?
4. Обґрунтуйте протилежності між категоріями попиту і пропозиції.
5. За допомогою графіка рівноваги попиту і пропозиції поясніть сутність рівноважної (ринкової) ціни та її кількісну визначеність.
6. Що таке цінова еластичність? Від чого вона залежить?
7. Як відрізняється еластичний попит за ціною від нееластичного?
8. Які функції виконує конкуренція?
9. Назвіть основні моделі ринків. Які основні ознаки моделі ринку чистої конкуренції?

Література: Базова – 1, 2,3. Допоміжна – 3,4,11,15,16,17,18.

Методичні поради для розв'язування задач

Попит – це платоспроможна потреба, сума грошей, яку покупці можуть і мають намір заплатити за необхідні для них товари і послуги.

Пропозиція — сукупність товарів та послуг, яку продавці готові продати за певного рівня цін.

Функція попиту

$$Q_d = f(P),$$

де Q_d - обсяг попиту,
 P - ціна.

Функція ціни попиту

$$P = f(Q_d)$$

Лінійна функція попиту

$$Q_d = a - b \cdot P$$

Лінійна функція пропозиції

$$Q_s = -c + d \cdot P,$$

де Q_s - обсяг пропонування.

Умова рівноваги на ринку

$$Q_d = Q_s$$

Аналітичний вираз для рівноважної ціни та рівноважного обсягу

$$P' = \frac{a + c}{b + d};$$

$$Q' = \frac{a \cdot d - c \cdot b}{b + d}.$$

Еластичність попиту за ціною

$$\Delta E_P^D = \frac{\Delta Q_D}{\Delta P} \cdot \frac{P_1}{Q_D}$$

або

$$E_n = \frac{I_o}{I_u} = \frac{\Delta O_{\Delta}}{O} : \frac{\Delta \Pi_{\Delta}}{\Pi},$$

де I_o, I_u - індекси зміни відповідно величини попиту і ціни;

$\Delta O, \Delta C$ – зміна величини відповідно попиту і ціни;

O, C – величина початкового попиту і ціни до їх зміни.

Задачі для розв'язування

Задача 1. Попит споживачів А, Б, В на товар характеризують дані, наведені в таблиці:

Ціна, грн.	10	9	8	7	6	5	4	3	2	1	0
Обсяг попиту А, шт.	0	0	0	1	2	4	6	10	15	21	25
Обсяг попиту Б, шт.	0	1	5	8	11	12	15	18	20	23	25
Обсяг попиту В, шт.	0	3	5	7	9	12	15	18	21	24	25

1. Накресліть криві попиту кожного споживача на окремих графіках.

2. Обчисліть і накресліть криву ринкового попиту на даний товар.

Які фактори впливають на попит?

Задача 2. Розглядаються такі варіанти ситуацій пропозиції на ринку певного товару:

Можливі коливання цін, грн./кг.	5	4	3	2	1
Обсяги пропозиції, кг	180	160	120	70	0

1. Накресліть криву пропозиції.

2. Нехай обсяги пропозиції в результаті впровадження нової технології зросли на 20% при кожній ціні. Обчисліть нові обсяги пропозиції і покажіть на графіку, які зміни відбулися.

Які фактори впливають на пропозицію?

Задача 3. Співвідношення попиту і пропозиції на ринку зошитів ілюструє інформація, наведена в таблиці:

Ціна, грн.	4,0	3,2	2,4	1,6	0,8
Обсяг попиту, тис. шт./міс.	30	40	50	60	70
Обсяг пропонування, тис. шт./міс.	90	70	50	30	10

1. Накресліть графік ринкової рівноваги, визначте ціну рівноваги.

2. Після підвищення зарплати попит на дану продукцію зріс на 15 тис. шт. при кожному рівні ціни. Визначте нову ціну рівноваги і рівноважний обсяг продажу.

Задача 4. На ринку взуття співвідношення попиту і пропозиції відображає інформація, представлена в таблиці:

Обсяг попиту, тис. пар	32	28	24	20	16	12	8
Обсяг пропозиції, тис. пар	4	7	10	13	16	19	22

1. Накресліть криві попиту і пропозиції, визначте рівноважні ціну і обсяг продажу.
2. Охарактеризуйте ситуації на ринку, коли ціна 1 пари взуття досягла 30 дол.; 60 дол.
До яких змін приводить вдосконалення технології?

Задача 5. На ринку пшениці ціна впала з 1500 грн. до 1400 грн. за тону. Це викликало зростання попиту з 2000 т до 4000 т за місяць. Обчисліть коефіцієнт еластичності попиту за умови зниження ціни.

Задача 6. В таблиці представлені дані про ціну та попит на товар протягом тижня.

Ціна товару, грн.	5	4	3	2	1
Обсяг попиту, од./тижд.	1	2	3	4	5

1. Обчисліть коефіцієнт лінійної еластичності попиту за кожної зміни ціни.
2. Визначте на якому інтервалі зміни ціни попит: відносно еластичний; відносно нееластичний; має одиничну еластичність.
3. Обчисліть сукупні видатки покупців (виручку продавців) за кожної ціни і проаналізуйте, який зв'язок існує між еластичністю попиту і видатками покупців на товар.

Задача 7. В роки першої світової війни “Форд” продавав автомобілі моделі Т по 1 млн. за рік за ціною 1000 дол. Після війни ціна впала до 500 дол., а обсяг продажу збільшився до 3 млн. автомобілів за рік. При зниженні ціни з 500 до 300 дол. обсяг продажу зріс з 3 до 4 млн. автомобілів.

Обчисліть коефіцієнт еластичності за кожного падіння ціни. До якого рівня вигідно було знижувати ціну?

Відповідь обґрунтуйте.

Задача 8. В таблиці представлено зміну ринкового попиту на морозиво за різного рівня цін:

Ціна за порцію (грн.)	3,80	3,50	3,20	2,90	2,60
Обсяг попиту, тис. порцій за міс.	20	30	40	50	60

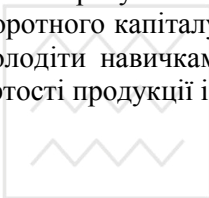

1. Накресліть графік попиту на морозиво (ціна – на вертикальній осі)
2. Обчисліть коефіцієнт цінової еластичності попиту для всіх вказаних інтервалів ціни.
3. Обчисліть суму витратків споживачів (виручку продавців) за кожної ціни (сума витратків – на вертикальній осі). Доповніть таблицю.
4. За якої ціни сума виручки продавців буде максимальною?
5. Яким є показник еластичності в точці максимуму виручки?

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 4

Тема: ПІДПРИЄМНИЦТВО

Мета: З'ясувати теоретичні основи підприємництва та сутність підприємства як суб'єкта ринкової економіки; засвоїти сутність кругообороту капіталу; ознайомитися із сутністю основного та оборотного капіталу, витрат виробництва та прибутком підприємства; оволодіти навичками розраховувати показники витрат виробництва, вартості продукції і норми прибутку.

Питання для контролю знань

1. В чому сутність підприємництва ?
2. Назвіть організаційно-економічні форми підприємництва.
3. Вкажіть, яке визначення точніше відображає сутність підприємства:
 - а) підприємство — це відокремлена економічна структура, яка займається виробництвом та реалізацією певних товарів і послуг з метою отримання доходу;
 - б) підприємство — це господарська одиниця, яка бере участь у поділі праці;
 - в) підприємство — це самостійна економічна структура, яка діє в певній системі суспільного поділу праці.
4. Які функції виконує підприємство?
5. Назвіть види підприємств.
6. Що таке кругообіг капіталу ? Назвіть, його стадії.
7. В чому сутність основного капіталу? Назвіть, що відносять до основного капіталу.

8. Розкрийте сутність оборотного капіталу.
 9. Дайте визначення зносу та амортизації основного капіталу.
 10. Що являють собою витрати виробництва?
 11. В чому відмінність між авансованим капіталом та витратами виробництва?
 12. В чому економічна сутність категорії прибутку?
 13. Як розраховується прибуток підприємства?

Література: Базова – 1, 2,3. Допоміжна – 3, 11, 12, 15, 16, 17,18.

Методичні поради для розв'язування задач

Час обороту капіталу складається із часу виробництва і часу обігу.

$$t_{об} = t_в + t_о,$$

де $t_{об}$ – час обороту;

$t_в$ – час виробництва;

$t_о$ – час обігу.

Час виробництва включає

$$t_в = t_p + t_з + t_{mn} + t_{no},$$

де t_p – робочий період;

$t_з$ – час перебування у виробничих запасах;

t_{mn} – час технологічних перерв;

t_{no} – час організаційних перерв.

Швидкість обороту капіталу вимірюється кількістю оборотів протягом року:

$$n = \frac{O}{o},$$

де n – кількість оборотів капіталу за рік;

O – одиниця виміру часу обороту (рік);

o – час обороту даного капіталу.

Загальний оборот капіталу

$$O_k = \frac{K_{oc}}{t} + K_{об} \times n,$$

де O_k – величина загального обороту капіталу протягом року;

K_{oc} – вартість основного капіталу;

$K_{об}$ – вартість оборотного капіталу.

Норма амортизації розраховується за формулою:

$$A' = \frac{A}{K_{oc}} \times 100\%,$$

де A' – норма амортизації;

A – сума амортизаційних відрахувань за рік;

K_{oc} – вартість основного капіталу.

Авансований капітал – це початково вкладений капітал.

$$K_{ав} = K_{oc} + K_{об}.$$

Витрати виробництва виражаються формулою:

$$k = c_{cn} + v,$$

де k – витрати виробництва;

c_{cn} – вартість спожитих засобів виробництва;

v – вартість необхідного продукту (необхідного для відтворення робочої сили працівника).

Ціна виробництва реалізованого товару

$$Ц_B = c_{cn} + v + P,$$

де $c_{cn} + v$ – витрати виробництва;

P – прибуток.

Норма прибутку (P')

$$p' = \frac{m}{K_{ab}} \times 100\%,$$

Маса прибутку розраховується за формулою

$$P = K_{ab} \times p',$$

де P – абсолютна величина прибутку (маса прибутку);

K_{ab} – величина авансованого капіталу.

Узагальнюючий показник ефективності витрат підприємства – рентабельність.

$$P_{\text{вн}} = \frac{P_{\bar{o}}}{\Phi_{\text{oc}} + O_3} \times 100\%$$

де $P_{\bar{o}}$ – балансовий прибуток,
 Φ_{oc} – вартість основних фондів,
 O_3 – нормативні оборотні засоби.

Поточна рентабельність (рентабельність продукції).

$$P_{\text{вн}} = \frac{P_{\bar{o}}}{C_{\bar{o}}} \times 100\%$$

де $C_{\bar{o}}$ – собівартість продукції.

Задачі для розв'язування

Задача 1. Основний капітал дорівнює 30 тис. гр. од. Строк його служби 10 років. Оборотний капітал дорівнює 40 тис. гр. од., змінний капітал – 10 тис. гр. од. Ступінь експлуатації – 140%.

Визначте витрати виробництва за рік, річну вартість продукції і норму прибутку.

Задача 2. У три галузі виробництва вкладено рівновеликі капітали по 200 тис. дол. Органічна будова капіталу в галузях: в першій = 9:1; в другій = 4:1; в третій = 7:3. Норма додаткової вартості в усіх галузях – 100%. Спожитий постійний капітал становить 50% в усіх галузях.

Визначте річні витрати виробництва, галузеві норми прибутку, середню норму прибутку, ціну виробництва.

Задача 3. Авансований капітал – 240 тис. дол., змінний капітал – 40 тис. дол., сировина, паливо, допоміжні матеріали – 50 тис. дол. Машини і устаткування мають середній термін служби 10 років. Визначте величину фонду амортизації через 5 років.

Задача 4. На виробничі будівлі і споруди було витрачено 112 тис. дол., на придбання машин, верстатів і устаткування – 103 тис. дол., на купівлю сировини, напівфабрикатів – 40 тис. дол. на найом робочої сили – 65 тис. дол., на допоміжні матеріали – 5 тис. дол. Обчисліть

величини основного і оборотного капіталу, органічну будову капіталу, величину авансованого капіталу.

Задача 5. Час обороту 34 дні, час виробництва – 19 днів, час перебування у виробничих запасах – 2 дні, робочий період – 10 днів, час дії природних процесів – 4 дні. Визначте час обігу та час перерв з організаційних причин.

Задача 6. Авансований капітал – 100 тис. гр. од. Основний капітал – 80 тис. гр. од., час його відтворення – 10 років, оборотний капітал обертається 5 разів за рік. Визначте загальний оборот капіталу протягом року.

Задача 7. Капітал підприємства становить 120 млн. гр. од., у тому числі вартість засобів праці – 100 млн. гр. од. Норма амортизації основного капіталу – 20 %, оборотний капітал обертається 5 разів на рік. Підрахуйте загальний оборот капіталу за рік.

Задача 8. Авансований капітал підприємства – 400 тис. грн., витрати на предмети праці – 80 тис. грн., фонд заробітної плати 80 тис. грн. Оборотний капітал обертається протягом року 5 разів. Норма амортизації – 10 %. Визначте загальний оборот капіталу за рік.

Задача 9. Авансований капітал підприємства складає 500 тис. дол., у тому числі вартість засобів праці – 400 тис. дол. Норма амортизації основного капіталу – 25 %, час обороту оборотного капіталу – 3 місяці. Підрахуйте загальний оборот капіталу протягом року.

Задача 10. Авансований капітал підприємства складає 80 млн. дол., вартість сировини, палива – 10 млн. дол. Машини мають термін служби – 10 років. Визначте розмір амортизаційного фонду через 5 років, якщо відомо, що фонд заробітної плати становить 20 млн. дол.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 5

Тема: КАПІТАЛ

Мета: З'ясувати еволюцію та сучасний зміст категорії капітал, поєднання капіталу і найманої праці, засвоїти типи і сучасні види капіталу та оволодіти навичками розраховувати розмір капіталу при простому та розширеному відтворенні.

Питання для контролю знань

1. Проаналізуйте різницю між формулами ринкової економіки $T-G-T$ і $G-T-G'$.
2. Поясніть, у чому полягають особливості первісного нагромадження капіталу в Україні?
3. Які, на вашу думку, соціально-економічні наслідки первісного нагромадження капіталу в Україні?
4. Покажіть, у чому полягає єдність категорій «капітал» — «наймана праця» і суперечність між ними.
5. Проаналізуйте еволюцію у відносинах капітал — наймана праця.
6. Охарактеризуйте два типи капіталу.
7. Назвіть сучасні види капіталу.

Література: Базова – 1, 2,3. Допоміжна – 3,4,7,11,15, 16, 17,18.

Методичні поради для розв'язування задач

Витрати суспільства – це те, у що обходиться створення товару всьому суспільству. Витрати суспільства вимірюються затратами праці, отже приймають форму вартості і виражаються формулою

$$W = C + V + m,$$

де W – вартість продукції;

C – постійний капітал, вартість засобів виробництва;

V – змінний капітал, вартість робочої сили;

m – додаткова вартість;

$V+m$ – новостворена (нова) вартість;

$C+V$ – авансований капітал.

Норма додаткової вартості

$$m' = \frac{m}{V} \times 100, \%$$

Органічна структура (будова) капіталу – $\frac{C}{V}$.

Задачі для розв'язування

Задача 1. Авансований капітал дорівнює 75 тис. грошових одиниць, з нього на придбання засобів виробництва витрачено 35 тис. гр. од. Рівень експлуатації на підприємстві – 300%. Визначте вартість, яку створюють найменші працівники та вартість всієї продукції.

Задача 2. На виробництво товару затрачено 120 тис. грошових одиниць капіталу. Його органічна будова – 2:1. Норма додаткової вартості – 100%.

Визначте вартість товару на другий рік, якщо капіталізується 3/4 додаткової вартості. Органічна будова капіталу не змінюється.

Задача 3. На виробництво товару витрачено капітал у 200 тис. гр. од. Його органічна будова 4:1, норма додаткової вартості дорівнює 100%. Визначте розміри капіталу на початок другого року при простому відтворенні та при розширеному відтворенні, якщо на зростання виробництва спрямовується половина додаткової вартості.

Задача 4. Основний капітал - 80 тис. дол. Строк служби основного капіталу становить 8 років. Спожитий за рік оборотний капітал становить 40 тис. дол. Змінний капітал - 10 тис. дол. Норма додаткової вартості - 100%. Визначте річну вартість продукції.

Задача 5. Авансований капітал – 100 тис. дол. Постійний капітал – 50 тис. дол. Ступінь експлуатації – 150%. На нагромадження щорічно виділяється 52,5 тис. дол. Визначте норму нагромадження.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 6

Тема: СУСПІЛЬНЕ ВІДТВОРЕННЯ

Мета: З'ясувати типи та показники суспільного відтворення; засвоїти сутність валового; ознайомитися із внутрішнього продукту та національного доходу; розкрити суть національного багатства та його структуру; оволодіти навичками розраховувати вартість ССП, величину продукту першого і другого підрозділу в умовах простого і розширеного відтворення.

Питання для контролю знань

1. Які існують форми сукупного продукту?
2. Розкрийте відмінності між валовим внутрішнім продуктом і валовим національним продуктом.
3. Визначіть показники чистого внутрішнього продукту і національного доходу.
4. Розкрийте концепції національного доходу.
5. У чому суть відтворення? Охарактеризуйте його види.
6. Яке відтворення характерне нині для економіки країни: просте, розширене чи звужене? Обґрунтуйте свою позицію.
7. Назвіть причини зростання масштабів тіньової економіки в Україні.
8. За яких умов забезпечується рівноважний обсяг національного виробництва?
9. У чому полягає необхідність структурних зрушень в економіці України?

Література: Базова – 1, 2, 3. Допоміжна – 3, 4, 10, 11, 12, 15, 16, 17, 18.

Методичні поради для розв'язування задач

За вартісною формою сукупний суспільний продукт (ССП) має таку структуру:

$$ССП = c + (v + m),$$

де c - стара вартість, перенесена на продукт із засобів виробництва в результаті їх амортизації, $(v + m)$ - нова вартість, створена у даному році живою працею, v - вартість сукупної робочої сили або необхідний продукт, m - додаткова вартість або додатковий продукт суспільства.

$$ССП_{\text{пр.в.}} = W_I + W_{II};$$

ССП_{пр.в.} - вартість сукупного суспільного продукту в умовах простого відтворення;

W_I – вартість першого підрозділу виробництва;

W_{II} – вартість другого підрозділу виробництва.

$$W_I = c_I + v_I + m_I;$$

$$W_{II} = c_{II} + v_{II} + m_{II};$$

Умови реалізації при простому відтворенні

$(c+v+m)_I$ - продукція, вироблена в I підрозділі суспільного виробництва (засоби виробництва);

$(c+v+m)_{II}$ - продукція, вироблена в II підрозділі суспільного виробництва (предмети споживання);

$$(v+m)_I = c_{II}$$

$$(c+v+m)_I = c_I + c_{II}$$

$$(c+v+m)_{II} = (v+m)_I + (v+m)_{II}$$

Умови реалізації при розширеному відтворенні:

$$[(c+m_c)+(v+m_v)+m_d]_I = (c+m_c)_I + (c+m_c)_{II}$$

$$[(v+m_v)+m_d]_I = (c+m_c)_{II}$$

$$[(c+m_c)+(v+m_v)+m_d]_{II} = [(v+m_v)+m_d]_I + [(v+m_v)+m_d]_{II}$$

m_d - частина додаткової вартості, яка йде на доход (споживання підприємця);

m_c - частина додаткової вартості, яка йде на збільшення постійного капіталу;

m_v - частина додаткової вартості, яка йде на збільшення змінного капіталу.

Задачі для розв'язування

Задача 1. Сукупний постійний капітал дорівнює 5500 гр. од. Постійний капітал першого підрозділу – 4000гр.од. Органічна будова другого підрозділу – 2:1, норма додаткової вартості – 100%. Визначте вартість сукупного суспільного продукту в умовах простого відтворення.

Задача 2. В першому підрозділі суспільного виробництва вартість спожитих засобів виробництва – 2000; вартісна будова капіталу – 4:1; норма додаткової вартості – 100%.

Визначте величину постійного капіталу другого підрозділу в умовах простого відтворення суспільного капіталу.

Задача 3. Вартісна будова капіталу в першому підрозділі становить 4:1, а норма додаткової вартості – 200%. В другому підрозділі вартість спожитих засобів виробництва – 1800. Обчисліть величину продукту першого підрозділу.

Задача 4. Вартість спожитого постійного капіталу в першому підрозділі суспільного виробництва становить 2400, а в другому – 1200. Норма додаткової вартості в першому підрозділі – 200%.

Визначте величину витрат виробництва в першому підрозділі в умовах простого відтворення.

Задача 5. В перший рік суспільне виробництво мало наступну структуру:

I підрозділ $4000c + 1000v + 1000m = 6000$

II підрозділ $1500c + 750v + 750m = 3000$

Норма нагромадження в першому підрозділі – 50%.

Обчисліть темпи зростання першого і другого підрозділу на третій рік розширеного відтворення.

Задача 6. Початкова схема першого року:

I рік I підрозділ $8000c + 2000v + 2000m = 12000$

II підрозділ $3000c + 1500v + 1500m = 6000$

Обчисліть величину функціонуючого капіталу I підрозділу на початок 2 року при нормі нагромадження у I підрозділі 50%.

ЗАДАЧІ ДЛЯ САМОСТІЙНОГО РОЗВ'ЯЗУВАННЯ

Задачі виконуються студентами за відповідним варіантом. В роботі потрібно навести розширений і скорочений запис задачі, формули для розв'язування з розшифровкою складових, що вони включають, обчислення із зазначенням одиниць вимірювання, висновки за отриманими результатами. Робота оформляється на листах (формат А 4). Зразок оформлення титульної сторінки наведений у додатку.

ВАРІАНТ № 1

Задача 1. На підприємстві розробляється антикризовий інвестиційний проект щодо впровадження ресурсозберігаючих технологій. Додаткові грошові потоки підприємства у випадку зазначеної технології очікуються по місяцях в таких величинах: 1 місяць - 60 тис. грн.; 2 місяць - 80 тис. грн.; 3 місяць - 140 тис. грн.; 4 місяць - 250 тис. грн.; 5 місяць - 240 тис. грн.; 6 місяць - 320 тис. грн. Величина витрат на завершення відповідної розробки, придбання необхідного устаткування та оснащення, а також на їхній монтаж,

налагодження і пуск оцінюється в 500 тис. грн. Прибутковість порівнянних за ризиком інвестицій - 24 % річних.

Розрахувати чисту теперішню вартість(ЧТВ) проекту. Зробити висновок щодо доцільності реалізації такого проекту.

Задача 2. Протягом робочого дня тривалістю 10 годин робітник виготовляє 5 виробів. Визначте вартість всієї продукції і одного виробу в годинах робочого часу. (Вартість спожитих засобів виробництва умовно не враховується). Як зміниться вартість всієї продукції і одного виробу, якщо інтенсивність праці зросте в 2 рази?

Задача 3. Продано товарів та послуг на суму 2100 млн. грн., в кредит продано товарів на суму 200 млн. грн.; платежі, термін оплати яких наступив, становлять 100 млн. грн.; сума взаємно погашених платежів складає 400 млн. грн., а грошова одиниця обертається 4 рази на рік. Визначте кількість грошей, необхідних для обігу.

Задача 4. За 1 час робітник створює своєю працею вартість 3 дол. Тривалість робочого дня 8 годин. Денна вартість робочої сили 8 дол. Визначте масу і норму додаткової вартості.

Задача 5. Вартість основного капіталу з врахуванням витрат на капітальний ремонт дорівнює 200 тис. дол. Строк служби основного капіталу – 10 років. Визначте фонд амортизації на кінець 7-го року.

ВАРІАНТ № 2

Задача 1. Інвестиційний проект вимагає стартових інвестицій у розмірі 1500 тис. грн. і обіцяє грошові потоки: у першому році - 1400 тис. грн.; у другому році - 1700 тис. грн.

На який термін у бізнес - плані інвестиційного проекту потрібно мати відносно повну визначеність в очікуваних по ньому грошових потоках, щоб бути впевненим у більш високій ефективності вкладення коштів у даний проект у порівнянні з інвестуванням їх в аналогічний за ризиками інвестиційний актив, який здатний протягом найближчих двох років забезпечувати прибутковість на рівні 27 % річних?

Задача 2. Протягом робочого дня кооператив шие 50 пар рукавичок загальною вартістю 200 грн. Визначте, як зміниться

вартість всієї партії рукавичок, вироблених за день, а також вартість однієї пари внаслідок зростання продуктивності праці у 2 рази.

Задача 3. Протягом року сума продажів склала 100 млрд. грн., продано в кредит товарів і послуг на суму 20 млрд. грн., сума платежів, по яких настав час сплати – 15 млрд. грн., сума платежів, що взаємно погашаються – 35 млрд. грн. Кожна гривня обслуговує протягом року 10 товарних угод. Як зміниться кількість грошей, необхідних для обігу, якщо число оборотів грошей збільшиться в два рази?

Задача 4. Костюм коштує 40 дол. На його виготовлення витрачено 3 м тканини по 5 дол. за метр. Знос обладнання складає 1 дол. Витрати на підкладку становлять 9 дол. Визначте новостворену вартість.

Задача 5. На виробництво продукції капіталіст витратив 8000 дол., в т.ч. на зарплату – 600 дол. Середня норма прибутку – 15%. Визначте ціну виробництва.

ВАРІАНТ № 3

Задача 1. Підприємство приймає рішення щодо доцільності реалізації двох інвестиційних проектів «К» та «М» вартістю по 4 млн. грн. Сподівані потоки чистих доходів розподіляються по роках таким чином: по проекту «К» в перший рік - 2000 тис. грн., в другий рік – 1650 тис. грн., в третій рік – 1300 тис.грн., в четвертий рік – 500 тис.грн.; по проекту «М» відповідно 300 тис. грн., 550 тис. грн., 900 тис. грн., 1160 тис. грн.. Ставка дисконту (з урахуванням ризиків та інфляції) прийнята на рівні 10 %. Розрахувати показники економічної ефективності інвестицій у запропоновані проекти. Якому з проектів варто віддати перевагу?

Задача 2. За 10 годин виловлено 20 кг риби, витрачено 80 одиниць праці. Вартість знарядь лову приймаємо за нуль. Визначте вартість 1 кг риби, а також вартість всієї виловленої за той же час риби в одиницях праці, якщо інтенсивність праці збільшилась у 2 рази.

Задача 3. Протягом року сума продажів склала 100 млрд. гр., угоди в кредит становлять – 20 млрд. гр., сума платежів, з яких настав

термін оплати – 15 млрд. грн., сума платежів, що взаємно погашаються – 35 млрд. грн. Кожна гривня обслуговує протягом року 10 товарних угод. Визначте кількість грошей, необхідних для обігу.

Задача 4. Протягом робочого дня робітник виготовляє товар вартістю 30 дол. При цьому витрачається сировини на 20 дол., знос обладнання становить 6 дол. Денна вартість робочої сили – 2 дол. Визначте величину необхідного робочого часу при 8 – годинному робочому дні.

Задача 5. Величина авансованого капіталу 100 тис. дол., його органічна будова 7:3. Норма додаткової вартості складає 100%. Визначте норму прибутку.

ВАРІАНТ № 4

Задача 1. Підприємство оцінює доцільність здійснення двох інвестиційних проектів А і Б. Сподівані потоки чистих доходів наведені в таблиці.

Рік	Проект А		Проект Б	
	Річний потік	Акумуляований потік	Річний потік	Акумуляований потік
0	-2000		-2000	
1	1500		800	
2	900		900	
3	700		900	
4	300		1200	

Ставка дисконту прийнята на рівні 15 % (з урахуванням ризиків та інфляції).

Визначити чисту теперішню вартість та періоди окупності проектів.

Задача 2. За 10 годин виловлено 20 кг риби, витрачено 80 одиниць праці. Вартість знарядь лову приймаємо за нуль. Визначте вартість 1 кг риби, а також вартість всієї виловленої за той же час риби в одиницях праці, якщо продуктивність праці зросла у 2 рази.

Задача 3. Припустимо, що сума цін реалізованих товарів дорівнює 200 млрд. гр. од.; сума цін товарів, проданих в кредит, - 120 млрд. гр. од.; сума платежів готівкою – 80 млрд. гр. од.; сума платежів за безготівковими розрахунками – 40 млрд. гр. од. Середнє число оборотів грошових одиниць – 10. Визначте кількість грошей, необхідних для обігу.

Задача 4. На підприємстві виробляється продукція вартістю 100 тис. дол. На сировину, матеріали, напівфабрикати було витрачено 55 тис. дол. Вартість зношених за цей час знарядь праці 15 тис. дол. Робітникам у вигляді зарплати виплачено 10 тис. дол. Визначте норму додаткової вартості.

Задача 5. Основний капітал – 30 тис. дол., оборотний – 40 тис. дол., змінний – 10 тис. дол. Визначте органічну будову капіталу.

ВАРІАНТ № 5

Задача 1. Користуючись вихідною інформацією, розрахувати чисту теперішню вартість (ЧТВ) інвестиційного проекту щодо впровадження новітніх технологій.

1. Додаткові грошові потоки підприємства у випадку зазначеної технології очікуються по місяцях в таких величинах: 1 місяць - 50 тис. грн.; 2 місяць - 70 тис. грн.; 3 місяць - 120 тис. грн.; 4 місяць - 210 тис. грн.; 5 місяць - 220 тис. грн.; 6 місяць - 300 тис. грн.

2. Величина витрат на завершення відповідної розробки, придбання необхідного устаткування та оснащення, а також на їхній монтаж, налагодження і пуск оцінюється в 400 тис. грн.

3. Прибутковість порівнянних за ризиком інвестицій - 36 % річних.

Задача 2. Виловлено 20 кг риби вартістю 80 грошових одиниць. Вартість знарядь лову приймаємо за нуль. Визначте вартість 1 кг риби, а також вартість всієї виловленої за той же час риби, якщо продуктивність та інтенсивність праці зростають у 2 рази одночасно.

Задача 3. Авансований капітал становить 400 тис. гр. од. Органічна будова капіталу 4/1. Ступінь експлуатації – 100%. Норма

нагромадження – 50%. Визначте вартість товару на кінець другого року.

Задача 4. Визначте кількість грошей, які можуть забезпечити товарообіг та надання послуг на суму 2100 млн. грн., якщо в кредит продано товарів на суму 200 млн. грн.; платежі, термін оплати яких наступив, становить 100 млн. грн.; сума взаємопогашених платежів складає 400 млн. грн., а грошова одиниця обертається 4 рази на рік?

Задача 5. Величина постійного капіталу 100 тис. дол., його органічна будова 7:3. Норма додаткової вартості складає 100%. Визначте норму прибутку.

ВАРІАНТ № 6

Задача 1. Визначити ЧТВ інвестиційного проекту з грошовими потоками, що наведені в таблиці. Ставка дисконту – 15 %.

Період	Грошовий потік, грн.
0	- 10000
1	- 70000
2	- 350000
3	- 350000
4	750000
5	900000
6	400000

Зробити висновок щодо доцільності реалізації такого проекту.

Задача 2. Протягом робочого дня тривалістю 10 годин робітник виготовляє 5 виробів. Визначте вартість одного виробу і всієї продукції в годинах робочого часу, якщо інтенсивність праці зросте в 3 рази, а продуктивність праці зросте у 2 рази одночасно.

Задача 3. Авансований капітал становить 600 млн. грн. од. Органічна будова капіталу 3/1. Ступінь експлуатації – 200%. Норма нагромадження – 40%. Визначте вартість товару на кінець другого року.

Задача 4. На один автомобіль корпорації «Дженерал Моторз» витрачалось матеріалів і комплектуючих виробів на суму 950 дол.

Знос засобів виробництва складав 550 дол., а заробітна плата – 460 дол. Норма додаткової вартості – 200%. Визначте вартість автомобіля.

Задача 5. Капітал, що використаний за рік у першому підрозділі, склав 1800 одиниць. Його органічна будова 5:1; норма додаткової вартості - 100%. Визначте величину постійного капіталу, що був використаний у другому підрозділі в умовах простого відтворення.

ВАРІАНТ № 7

Задача 1. Корпорація ABC оцінює три проекти. Грошові потоки кожного проекту наведені в таблиці. Якщо вартість капіталу корпорації дорівнює 12 %, знайдіть найкращий проект за критерієм індексу прибутковості.

Час	Проект А, грн.	Проект В, грн.	Проект С, грн.
0	-10000	-30000	-18000
1	2800	6000	6500
2	3000	10000	6500
3	4000	12000	6500
4	4000	16000	6500

Задача 2. Протягом робочого дня майстер шиє 50 пар рукавичок загальною вартістю 200 грн. Визначте вартість одного виробу і всієї продукції, якщо продуктивність та інтенсивність праці зростають у 2 рази одночасно.

Задача 3. Денна вартість робочої сили становить 8 гр. од. За 1 годину робітник створює вартість у 3 гр. од.; переробляє за день засобів виробництва на 30 гр. од. Робочий день триває 8 годин. Визначте вартість продукту, виготовленого робітником протягом робочого дня, та норму додаткової вартості.

Задача 4. Авансований капітал 100 тис. дол. Строк служби основного капіталу 10 років. Споживаний за рік оборотний капітал становить 40 тис. дол. В тому числі змінний капітал 10 тис. дол. Норма додаткової вартості 100%. Визначте річну вартість продукції.

Задача 5. В роки першої світової війни “Форд” продавав автомобілі моделі Т по 1 млн. шт. за рік за ціною 1000 дол. Після війни ціна впала до 500 дол., а обсяг продажу збільшився до 3 млн.

автомобілів за рік. При зниженні ціни з 500 до 300 дол. обсяг продажу зріс з 3 до 4 млн. автомобілів. Обчисліть коефіцієнт еластичності за кожного падіння ціни.

ВАРІАНТ № 8

Задача 1. Підприємству необхідно оцінити інвестиційний проект з первинними інвестиціями 10000 тис. грн.. і щорічними грошовими потоками 4000 тис. грн.. упродовж 6 років. Підприємство планує необхідну ставку прибутковості проекту на рівні 13 %. Обчисліть ЧТВ проекту і зробіть висновок стосовно доцільності таких інвестицій.

Задача 2. Протягом робочого дня тривалістю 9 годин робітник виготовляє 6 виробів. Визначте вартість одного виробу і всієї продукції в годинах робочого часу, якщо інтенсивність праці зросте в 2,5 рази.

Задача 3. Найманий робітник своєю працею створює нову вартість в 600 дол. Норма додаткової вартості - 200%. Органічна будова капіталу 5:1. Визначте вартість всієї продукції.

Задача 4. Основний капітал становить 60 тис. дол., строк його придатності 10 років. Оборотний капітал становить 40 тис. дол., змінний - 10 тис. дол. Норма додаткової вартості – 100%. Визначте норму прибутку

Задача 5. В таблиці представлені дані про ціну та попит на товар протягом тижня.

Ціна товару, грн.	5	4	3	2	1
Обсяг попиту, од./тиждень	1	2	3	4	5

1. Обчисліть коефіцієнт лінійної еластичності попиту за кожної зміни ціни. 2. Визначте на якому інтервалі зміни ціни попит: відносно еластичний; відносно нееластичний; має одиничну еластичність.

ВАРІАНТ № 9

Задача 1. Інвестиційний проект вартістю 40 млн. грн.. генерує щорічні грошові потоки 10 млн. грн.. упродовж 8 років. Ставка дисконтування – 8 %. Якою буде тривалість дисконтованого періоду окупності?

Задача 2. Протягом робочого дня майстер шиє 50 пар рукавичок загальною вартістю 300 грн. Визначте вартість одного виробу і всієї продукції, якщо продуктивності праці зросте у 3 рази.

Задача 3. На виробництво товару витрачено капітал у 200 тис. гр. од. Його органічна будова 4:1, норма додаткової вартості дорівнює 100%. Визначте розміри капіталу на початок другого року при простому відтворенні та при розширеному відтворенні, якщо на зростання виробництва спрямовується половина додаткової вартості.

Задача 4. На виробничі будівлі і споруди було витрачено 112 тис. дол., на придбання машин, верстатів і устаткування – 103 тис. дол., на купівлю сировини, напівфабрикатів – 40 тис. дол. на найом робітників – 65 тис. дол., на допоміжні матеріали – 5 тис. дол. Визначте величини основного і оборотного капіталу.

Задача 5. Авансований капітал – 100 тис. дол. Постійний капітал – 50 тис. дол. Ступінь експлуатації – 150%. На нагромадження щорічно виділяється 52,5 тис. дол. Визначте норму нагромадження.

ВАРІАНТ № 10

Задача 1. Підприємство аналізує два альтернативні проекти А і В з такими грошовими потоками:

Період	Проект А, тис. грн.	Проект В, тис. грн.
0	-600	-700
1	500	800
2	600	400

Ставка проценту – 5 %. **Виберіть найкращий з двох проектів.**

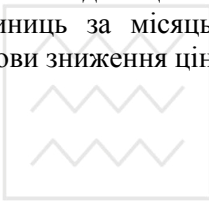

Задача 2. Протягом робочого дня кооператив шие 500 пар рукавичок загальною вартістю 2000 грн. Визначте, як зміниться вартість всієї партії рукавичок, вироблених за день, а також вартість однієї пари внаслідок зростання продуктивності праці у 2 рази.

Задача 3. Найманий робітник своєю працею створює нову вартість в 300 дол. Норма додаткової вартості - 200%. Органічна будова капіталу 6:1. Визначте вартість всієї продукції.

Задача 4. Вартість будівель і споруд на підприємстві дорівнює 120 тис. дол., машин і обладнання – 50 тис. дол., сировини – 20 тис. дол., матеріалів – 7 тис. дол., палива – 3 тис. дол. Зарплата робітників складає 40 тис. дол. Визначте органічну будову капіталу.

Задача 5. На ринку певного товару ціна впала зі 180 грн. до 150 грн. за одиницю. Це викликало зростання попиту з 3000 до 4500 одиниць за місяць. Обчисліть коефіцієнт еластичності попиту за умови зниження ціни.

Базова

1. Економічна теорія. Політекономія: Підручник / За ред. Базилевича В. – К. – 2006. – 615 с.
2. Єщенко П.С. Сучасна економіка: Навчальний посібник / П.С. Єщенко, Ю.І.Палкін – К.:Вища школа, 2005. – 327 с.
3. Мочерний С. Політична економія: Навчальний посібник. /С.Мочерний, Я.Мочерна – К. - 2007. – 684 с.

Допоміжна

1. Базилевич В.Д. Ринкова економіка: основні поняття і категорії: Навч. посібник. - 2-е вид., стер. /В.Д. Базилевич, К.С. Базилевич – К.: Знання, 2008. – 263 с.
2. Гальчинський А. Економічна теорія : Підручник. /А. Гальчинський, П. Єщенко – К.- 2007.- 503 с.
3. Гронтковська Г.Е. Економічна теорія: Навч. посіб. для самост. вивч. дисц./Г.Е.Гронтковська, А.Ф.Косік, О.І.Ряба. – Рівне:НУВГП, 2010. – 369 с.
4. Економічна енциклопедія. В 3-х томах. – К. – Тернопіль 2000, – 2002.
5. Кейнс Дж. М. Общая теория занятости, процента и денег // Антология экономической классики.– М.: Эконов, 1992. –Т.2. – С.137- 434.
6. Кулішов В.В. Основи економічної теорії: Підручник. / В.В.Кулішов. – Львів:Магнолія. – 2007. – 350 с.
7. Маркс К. Капітал. Кн.1-3 /К. Маркс, Ф.Енгельс - Твори, Т.23-25.
8. Маршалл А. Принципы политической экономии. В 3-х томах/ А. Маршалл – М.: Прогресс, 1993.
9. Мочерний С. Основи економічної теорії: Підручник./С.Мочерний, В.Скотний – Львів.- 2006. – 600 с.
10. Основи економічної теорії: політекономічний аспект: Підручник. / За ред. Климка Г. – К. – 2004. - 615 с.
11. Основи економічної теорії. Навч. посібник /За заг. ред. П.В.Круша, В.І.Депутат, С.О.Тулчинської. – Київ:Каравела – 2007. – 606 с.
12. Основи економічної теорії. Підручник. / М.І.Крупка,

П.І.Островерх, С.К.Реверчук - К: Атіка, - 2001. – 344 с.

13. Основи економічної теорії: політекономічний аспект: Підручник. / За ред. Г.Н.Климка – Київ:Знання-Прес– 2004. - 615 с.
14. Основи економічної теорії: Підручник для вищих навч. закладів./За заг. ред. Ю.В.Ніколенко – Київ:ЦУЛ, – 2003.
15. Політична економія: Навч. посібник / С.В.Савчук, К.Т.Кривенко, О.О.Беляєв. – К.:КНЕУ, 2008. – 508 с.
16. Основи економічної науки: курс лекцій/ С.В.Савчук, О.О.Беляєв, К.Т.Кривенко та ін.; за заг. редакцією В.С.Савчука. – К.:КНЕУ, 2011.- 442 с.
17. Політична економія: Підручник / За ред.. В.Г.Федоренко. – К.:Алерта, 2008. – 350 с.
18. Ряба О.І. Політична економія. Навч.-метод. посіб. для самост. вивч. навч. дисц. /О.І.Ряба – Рівне: НУВГП, 2009. – 188 с.

Інформаційні ресурси

1. Наукова бібліотека НУВГП – м. Рівне, вул. Приходька, 75, т. 22-25-39
- 2.Обласна наукова бібліотека – м. Рівне, майдан Короленка, 6,т. 22-70-63
- 3.<http://www.meta.ua>
- 4.<http://www.google.com.ua>
- 5.<http://www.rambler.ru>
- 6.<http://www.liga.net> - ЛігаБізнесІнформ
- 7.<http://www.nau.kiev.ua> – Нормативні акти України
- 8.<http://www.ukrstat.gov.ua> – Державний комітет з статистики України.
- 9.<http://www.portal.rada.gov.ua> – Верховна Рада України.
- 10.<http://www.kmu.gov.ua> - Кабінет Міністрів України
- 11.<http://www.lib.rv.ua/> – Рівненська державна обласна бібліотека.
- 12.<http://www.library.snu.edu.ua/> – Наукова бібліотека.
- 13.<http://www.nbu.gov.ua/> – Національна бібліотека ім. В.І. Вернадського
- 14.<http://www.rada.kiev.ua/> – Законодавство України.
- 15.<http://www.rstu.rv.ua/book.html/> – Бібліотека НУВГП.

Національний університет
водного господарства
та природокористування

Додаток

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ВОДНОГО ГОСПОДАРСТВА
ТА ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ**

Кафедра економіки підприємства

САМОСТІЙНА РОЗРАХУНКОВА РОБОТА

з навчальної дисципліни

«ОСНОВИ ЕКОНОМІКИ»

Національний університет
водного господарства
та природокористування

Напрямок підготовки 6.060101 «Будівництво»
Професійне спрямування «Промислове та цивільне будівництво»

Виконав:

студент

Перевірила:

доцент, к.е.н. Костриченко В.М.

Рівне – 2013